

Sınıf Öğretmenlerinin Fen Bilimleri Kılavuz Kitap Seçim Kriterlerinin Belirlenmesi¹

Determination of Classroom Teachers' Science Guidebook Selection Criteria

Şafak ULUÇINAR SAĞIR^a

^aAmasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Amasya, Türkiye

Öz

Bu araştırma, sınıf öğretmenlerinin fen bilimleri dersinde kullandığı yardımcı kaynakların seçiminde dikkate aldıkları kriterleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Amasya il merkezinde görev yapmakta olan ve 3. ve 4. sınıfları okutan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 102 sınıf öğretmenini kapsamıştır. Veri toplama tekniği ankettir. Öğretmenlerin kılavuz kitap seçim kriterlerini belirlemek için literatürden faydalanılarak kitap seçim kriterleri ölçeği hazırlanmıştır. Ölçek 70 maddeden ve dış yapı, iç yapı ve eğitsel özellikler alt boyutlarından oluşmaktadır. SPSS 15.0 programı kullanılarak verilerin betimsel ve yordamsal analizleri yapılmıştır. Öğretmenler ders kitabı dışında en çok internet ve yaprak testlerden yararlandıkları, kılavuz kitapları konu açıklamada kullandıklarını belirtmişlerdir. Ölçekte en yüksek ortalama puan eğitsel özellikler boyutunda bulunmuştur. Öğretmenlerin genel olarak "katılıyorum" düzeyinde olumlu görüş bildirdikleri bulunmuştur. En yüksek ortalamalar kitabın konuyu açıklaması, öğrenciye uygunluğu ve bilgilerin konu alanına uygunluğu maddelerinde bulunmuştur. Kitap seçim kriterleri ölçeği toplam puanları öğretmenlerin cinsiyet ve mesleki kıdemine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Abstract

This study was carried out with the purpose of determining the criteria that classroom teachers take into consideration for the selection of study aids in science class. In the study, survey method, one of the quantitative research methods, was used. The research population consists of classroom teachers who are serving in Amasya city center and teaching 3rd and 4th grade students. Sample of the study included 102 classroom teachers. Survey technique was used for collecting data in this study. In order to determine classroom teachers' guidebook selection criteria, "book selection criteria scale" was prepared with the help of literature. The scale included 70 item, consists of subscales such as internal structure, external structure and educational characteristics. The data was analyzed as descriptive and interpretive by SPSS 15.0 statistical program. The teachers stated that they mostly used internet and test-sheets apart from course book, and guidebooks were used to explain the subject. The highest average point was found in educational characteristics aspect. It was found out that teachers expressed generally their positive opinions at "I agree" level. The highest averages were found in terms of subject explanation of the book, suitability of the book for students and suitability of the information for the subject fields. Teachers' book selection criteria scale points in terms of gender and professional seniority show significant difference.

Anahtar Kelimeler

kılavuz kitaplar
sınıf öğretmeni
öğretmen görüşleri
fen bilimleri

Keywords

guidebooks
class teacher
teacher views
science

Extended Abstract

Purpose

In all education activities, tools and materials are used to reach education targets. The most commonly used materials in schools are course books and study aids. That course books is play an important role in terms of affecting the future education life of students especially at primary school level makes it necessary to review them according to teacher and student opinions and develop in line with these opinions.

Based on a structuring approach with 2005 education program, course book and teacher and student guidebooks were prepared. In guidebooks, auxiliary information for classroom activities of teachers, activities as an addition to course book, projects related to units alternative assessment and evaluation scales were included (Köseoğlu et al. 2003). Use of guidebooks are very important for science education. Apart from course books; various examples, exercises, interned addresses related to the units taught, reading sources and sheets related to other activities should also be used in the classes in line with the purpose and explanations of the education programs in order to facilitate learning the course and help students develop their skills. Characteristics of course books and source materials prepared in accordance with education programs are of great importance. In the active learning process; some of the subjects that should be paid attention are sources used, characteristics of sources to be used, how to use them, what current sources used in education environments, how teachers and students will select them, whether they will be able to create their own sources or the ones they will have access to. As a result of the change made in science education program in 2013, only course books were sent to schools and guidebooks were abolished. Teachers select study aids and auxiliary books that they will use in their classrooms by themselves. Starting from this point, the purpose of the study is to determine classroom teachers' selection criteria for study aids to be used in Science class.

Method

In the study, descriptive survey method was used. The universe of the study consists of classroom teachers serving in Amasya city center primary schools and educating 3th and 4th grade students. On the other hand, the sample consists of 102 classroom teachers serving in Amasya city center primary schools and educating 3th and 4th grade students in 2015-2016 education year.

Survey form was used to collect data in the study. Book selection criteria survey was prepared with the adaptation from scales prepared by Bülbül, Peşman and Ünal(2013) and Uşun (2012), and the scope validity was ensured by acquiring expert opinion. In the first part of the survey, which consist of two parts, there is personal information related to teachers and in the second part, there is book selection criteria. Book selection criteria are composed of three headings, "external structure", "internal structure" and "educational characteristics". The survey was limited to 70 items in the form of five point likert scale. Reliability for the sample was calculated as 0.98.

In data analysis, SPSS 15.0 program was used. The data was analyzed with the help of frequency, percentage, average and standard deviation which are some of the descriptive statistics and Mann-Whitney U test and Kruskal Wallis H tests which are some of the interpretive statistics. The results were evaluated in significance level of $p=0.05$.

Findings

It was found out that apart from the course books, teachers mostly used internet (%25.5) and test-sheets (%24.5); and they decide on the book together with other teachers teaching the same course (%67.6). While the strongest reason behind the book use by teachers is the obligation (%25.5), the percentage of accessibility to the book was found to be the lowest(%2.9). Also, the primary purposes of using the book were determined to be explaining the subject (%49) and showing examples (%23.5).

The items from the book selection criteria scale that have the highest averages are "using enough tools to explain the subject", "suitability for students' ages and knowledge level apart from the education levels" and " suitability of the information for the subject field". Among the items with the lowest averages are "size of the book", "price of the book" and "containing caricatures". That the scale is generally above the average of 4 indicates that teachers expressed their opinion at "I agree" level. When other aspects are examined, the average of external structure aspect is 3.48; , the average of internal structure aspect is 4.11 and , the average of educational characteristics aspect is 4.19. In book selection criteria scale points, it was found out that there is no significant difference in terms of mean rank of male and female teachers($U=1045.5$; $p>0.05$). In terms of professional seniority of the teachers, there isn't any significant difference found in total points, either [$X^2(df=4, n=102)=7.322, p>0.05$].

Results and Discussion

Study findings indicate that teachers use guidebooks. Apart from the guidebooks, the most commonly used sources are internet and study sheets. This findings is also supported with the studies in the literature (Aydın and Kılıç, 2009; Ülper and Çeliktürk, 2013). While teachers stated that guidebooks are primarily used with the purpose of explaining the subjects in the study, it was found out that teachers generally use guidebooks to give homework in the study of Işık (2008). It was determined that educational characteristics are taken into consideration for the book selection. The study of Okuyan (2009) supports this finding. Book selection criteria scale average point for classroom teachers participating in the study was found to be at “I agree” level.

Guidebooks to be used in science class should be suitable for the student level and the criteria such as suitability and competence should be paid more attention. Also, the teachers should be informed about book selection criteria. The control of the source books that teachers have taken out of the course book should be done by the MoNE and the use of those appropriate to the curriculum should be recommended. It is suggested that apart from science books, other guidebooks also be examined in a similar way.

1. Giriş

Eğitim-öğretim faaliyetlerinin tümünde öğretim hedeflerini gerçekleştirmek için araç-gereç ve materyaller kullanılmaktadır. Yaşar (2004) öğretim materyallerini; öğrencilerde bilgi, beceri, tutum ve değerleri geliştirmede kullanılan tüm araç, gereç ve kaynaklar olarak tanımlarken; Yalın (2002)'a göre öğretim aracı; öğretmen ile öğrenciler arasındaki bilgi paylaşımına imkân sağlayan ortam, farklı araçlarla sunulan bilgiler, mesajlar ve malzemelerdir. Materyaller, öğretme-öğrenme sürecinde öğretimi desteklemek amacıyla kullanıldığı gibi tamamen öğretmen rolü üstlenerek içeriği doğrudan öğrencilere de aktarmaktadır. Dale'nin yaşantı konisinde ifade ettiği gibi iyi bir materyal, birçok duyu organımıza hitap etmeli, yaparak ve yaşayarak öğrenmeye fırsat vermeli ve somuttan soyuta, basitten karmaşığa doğru olmalıdır (Duruhan ve Şan, 2013).Konu ve amaca uygun olarak seçilmiş materyaller, öğretilen konuyu canlı hâle getirmekte, öğretim sürecini zenginleştirmekte ve öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır. Materyaller öğrencilerin ilgi alanlarını genişletmekte ve motivasyonlarını yükseltmektedir. Materyaller, çoklu öğrenme ortamı sağladıkları, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarının karşılanmasına yardımcı oldukları, dikkat çektikleri, hatırlamayı kolaylaştırdıkları, soyut şeyleri somutlaştırdıkları, zamandan tasarruf sağladıkları, güvenli gözlem yapma imkânı verdikleri için de kullanılırlar. Materyaller ayrıca, farklı zamanlarda birbirleriyle tutarlı içeriğin sunulmasını sağladıkları, tekrar tekrarkullanılabildikleri, içeriği basitleştirerek anlaşılmasını kolaylaştırdıkları için de önemlidirler (Yalın, 2002).

Eğitim sürecinde istenilen başarının elde edilmesinde öğretim programları ve ders kitapları önemli rol oynamaktadır. Ders kitaplarının, özellikle ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin gelecekteki eğitim yaşantılarını etkilemede önemli bir öge oluşu, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesini ve görüşler doğrultusunda geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır.Ders kitapları, öğretmen ve öğrencilerin derslerde en sık başvurdukları temel kaynaklardır. Öğretim programlarında yer alan konulara ait bilgileri planlı ve düzenli bir biçimde inceleyip açıklayan, bilgi kaynağı olarak öğrenciyi dersin hedefleri doğrultusunda yönlendiren ve eğiten temel araçlardır (Ünsal ve Güneş, 2003). Sınıf içinde kullanılması önerilen çeşitli geleneksel ve modern araç-gereçler olmakla birlikte yapılan araştırmalar günümüzde de kitabın sınıf içindeki yerinin çok önemli olduğunu, öğretmenlerin birçok etkinliği kitapla başlatıp kitapla sürdürdüğünü göstermektedir (Ceyhan ve Yiğit, 2004). İyi hazırlanmış bir ders kitabı, hem öğretmenlere hem de öğrencilere büyük yarar sağlar, eğitim ve öğrenme etkinliklerinde öğretmen ve öğrencilere kılavuzluk eder. Öğrencilere okuduklarını anlamaları, yeni bilgileri yapılandırma ve yardımcı olur (Eşgi, 2005). Öğretimde kullanılacak materyaller öğretmen ve öğrencinin öğrenme yaşantılarına kaynaklık eden bir araç olarak görülmektedir. Bu amaçla programlara uygun olarak hazırlanan ders kitaplarının nitelikli olması büyük önem taşımaktadır (Demirel ve Kıröğlü, 2005). Dikkatli seçilen ve öğretmen- öğrenci tarafından etkili kullanılan ders kitapları öğretim için oldukça yararlıyken, eksik veya hatalı bilgi içeren bir ders kitabı sınıf ortamında olumsuzluk yaratabilir. Etkili ders kitabının özellikleri Şahin ve Yıldırım (1999) tarafından şu şekilde belirtilmiştir:

- Öğrencinin ilgisini çekmelidir.
- Derse karşı ilgi uyandırmalıdır.
- Konunun ana hatlarını gösteren resim, grafik, hikâyeler vb. olmalıdır.
- Öğrencinin kendi kendine öğrenmesine fırsatlar sunabilmelidir.
- Çocuğun kitapla olan bağını kuvvetlendirici yaşantılar verebilmelidir.
- Öğrencilere, çeşitli yönerge, açıklama ve ipuçları vermelidir.
- Öğrencinin öğrendiklerini pekiştirmelidir (örnek olaylar, renkli resimli problemler, bilmeceler, CD'lerin kullanımı, testler olmalıdır).
- Bilgiler kronolojik sıraya göre verilmeli, neden-sonuç ilişkisi kurulmalı, bilgiler arasında kopukluk olmamalıdır.
- Kavramlar sade bir dil kullanılarak açıklanmalıdır.
- Gereksiz tekrarlardan kaçınılmalıdır.
- Kitabın görsel zenginlik içermesi, albenisi olması, bunun için renkli resim ve fotoğraflarla desteklenmesi gerekir.
- Öğrenme ilkeleri dikkate alınarak yazılmalıdır.

İyi bir ders kitabının öncelikle öğretim programına uygun olması gerekir (Morgil ve Yılmaz, 1999). Öğretmenler sınıfta yazı tahtasından sonra en fazla ders kitabını kullanmaktadır (Coşkun ve Kuglin, 1996). Dolayısıyla ders kitabının programı uygunluk dışında görsel öğeler, tasarım ve içerik yönünden de değerlendirilip seçilmesi gereklidir.

2005 öğretim programıyla birlikte yapılandırmacı yaklaşım temel alınarak ders kitabı ile birlikte öğrenci ve öğretmen kılavuz kitapları da hazırlanmıştır. 2013 programı kapsamında hazırlanmış kılavuz kitaplar ise bulunmamaktadır. Kılavuz kitaplar öğretim sürecinde ders kitaplarını tamamlayıcı materyallerdir. Öğretmenlerin ders öncesi hazırlık,planlama ve sınıf içi çalışmalarında ders kitabını doğru ve verimli kullanabilmeleri için kılavuz kitapları gereklidir (Kılıç, 2009).

Kılavuz kitaplarda; öğretmenlerin sınıftaki etkinlikleri uygulamasına yardımcı bilgiler, ders kitabına takviye niteliğinde aktiviteler, ünitelerle ilgili projeler ve alternatif ölçme değerlendirme ölçekleri yer almaktadır (Köseoğlu vd. 2003). Kılavuz kitapların kullanımı fen öğretimi açısından oldukça önemlidir. Çünkü kılavuz kitaplarda öğretmenin kullanacağı teknikler, etkinliklere ne kadar süre ayrılacağı gibi katkılarla öğretmenlerin kendilerini geliştirmesi ve eksiklerini gidermesi sağlanmaktadır (Turan ve Karabacak, 2008). Fen derslerinde amaç, öğrenciyi meraklandırmak, yaratıcılıklarını ön plana çıkarmak, araştırmaya sevk etmek olduğundan geliştirilen Fen Öğretim Programları 2005 yılında yapılandırıcı yaklaşım, 2013 yılında araştırma-sorgulamaya dayalı öğretim olarak uygulanmaya başlanmıştır. Bu şekilde öğrencinin kalıplaşmış bilgileri ezberleyerek çözüm üretmesi yerine, araştırarak, keşfederek, hipotezler kurarak ve bunları yorumlayarak çözüme ulaşmasını ve öğrendiklerini yapılandırılması sağlanır (Aybek, Çetin ve Başarır, 2014). Fen bilimleri dersleri öğrencileri araştırmaya, deneye ve incelemeye sevk etmelidir. Derslerde ders kitapları dışında öğretim programlarında yer alan amaç ve açıklamalar doğrultusunda dersin öğrenilmesini kolaylaştıracak ve öğrencilerin yeteneklerinin geliştirilmesine yardımcı olacak çeşitli örnek, alıştırma, işlenen ünitelerle ilgili internet adresleri, okuma kaynakları ve diğer etkinlikleri kapsayan çalışma yapılarının kullanımına da yer verilmelidir.

İlkokullarda Fen Bilimleri öğretiminde kullanılan materyalin seçimi, uygunluğu ve doğruluğunun kontrolü daha çok sınıf öğretmenleri tarafından yapılmaktadır. Bu bağlamda öğretim programlarına uygun olarak hazırlanan ders kitaplarının ve kaynak materyallerin özellikleri büyük önem taşımaktadır. Ders kitaplarının incelenmesinde fiziksel özellikler, eğitsel tasarım, görsel sunum, dil ve anlatım unsurları dikkate alınmalıdır (Ünsal ve Güneş, 2003). Fen Bilimleri öğretiminde, sınıf içi ve sınıf dışında yapılan çalışmalarda kullanılan materyallerin öncelikle uygunluğu ve doğruluğu değerlendirilmelidir. Burada uygunluk ve doğruluktan kastedilen; materyallerin, sınıf düzeyleri, öğrenme ihtiyaçları, amaç, kazanımlar, bilimsellik, konu, görsellik, motivasyon, gerçekçilik, güncellik vb. açısından ele alınıp irdelenmesidir. Etkin öğrenme sürecinde; hangi kaynakların kullanılacağı, kullanılacak kaynakların özellikleri, nasıl kullanılacakları, eğitim öğretim ortamlarında mevcut kaynakların neler olduğu, öğretmen ve öğrencilerin bunları nasıl seçecekleri, ulaşacakları veya kendi kaynaklarını üretip üretemeyecekleri, üzerinde dikkatle durulması gereken konulardır. 2013 yılında öğretim programlarında yapılan değişikliklerle kılavuz kitaplar hazırlanmamış ve okullara sadece ders kitapları gönderilmiştir. Bu durumda öğretmenlerin ders kitabı dışında yardımcı kaynaklara yönelimlerinin önü açıktır yani öğretmen kendi seçeceği bir kaynaktan yardım almaktadır. Bu kaynakların nelere göre seçildiği, etkili, doğru hazırlanmış ve programa uygun kaynak kullanımının olup olmadığını belirlemek ve bu konuya eğitimcilerin dikkati çekmek bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmaktadır. Bu noktadan hareketle çalışmanın amacı; sınıf öğretmenlerinin Fen Bilimleri dersinde kullandığı yardımcı kaynakları seçim kriterlerini belirlemektir.

2. Yöntem

Araştırmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Tarama yöntemi nesnelere, toplumların, kurumların yapısını ve olayların işleyişini tanımlamak amacıyla kullanılır (Cohen, Manion & Morrison, 2007). Araştırmanın evrenini, Amasya merkez ilkokullarında görev yapan 3. ve 4. sınıfları okutan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklemi ise, 2015-2016 eğitim-öğretim yılı Amasya merkez ilkokullarında görev yapan, 3.ve 4.sınıfları okutan toplam 102 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Amaçlı örneklem seçim yöntemi kullanılmıştır. Bu örneklem yönteminde araştırmacı ilgili evrenin özelliklerini belirler, çalışmaya katılma kriterlerini sağlayan birimler örneklemi oluşturur (Budak ve Budak, 2014). Fen Bilimleri öğretim programında 3. ve 4. sınıfta Fen Bilimleri dersi bulunmaktadır ve bu dersler sınıf öğretmenleri tarafından öğretilmektedir. Örneklem belirlerken öğretmenlerin fen dersi öğretiminde bulunma ölçütü aranmıştır. Örneklemi oluşturan öğretmenlerin demografik özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Örneklemi oluşturan öğretmenlerin demografik özellikleri

		N	%
Cinsiyet	Kadın	39	38.2
	Erkek	63	61.8
Deneyim	1-5 yıl	7	6.9
	6-10 yıl	6	5.9
	11-15 yıl	9	8.8
	16-20 yıl	13	12.7
	21 yıl ve üzeri	67	65.7
Üniversite sonrası eğitim alma durumu	Evet	28	27.5
	Hayır	74	72.5

		N	%
Eğitim türü	Hizmet içi eğitim kursu	18	17.5
	Yüksek lisans yapma	2	1.9
	Önlisans/lisans tamamlama	6	5.8
	Diğer	2	1.9

Fen Bilimleri kılavuz kitabı seçim ölçütlerini belirlemeye yönelik toplam 102 sınıf öğretmeniyle çalışılmıştır. Öğretmenlerin 39'u kadın, 63'ü erkektir. Mesleki deneyim olarak 1-5 yıllık deneyimli 7, 6-10 yıllık deneyimli 6, 11-15 yıllık deneyimli 9, 16-20 yıllık deneyimli 13 ve 21 yıl üzeri deneyimli 67 öğretmen araştırmaya katılmıştır. Öğretmenlerin tamamı sınıf öğretmenliği mezunudur. Üniversiteden mezun olduktan sonra 28 öğretmen eğitim aldığını 74 öğretmen herhangi bir eğitim almadığını belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ilk sırada 18'i (%17.5) hizmet içi eğitim aldığını, 6'sı (%5.8) farklı bir ön lisans/lisans programı tamamladığını, 2'si (%1.9) en az yüksek lisans ve 2'si (%1.9) diğer eğitim aldıklarını ifade etmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama amacıyla anket formu kullanılmıştır. Kitap seçim kriterleri anketi, Bülbül, Peşman ve Ünal (2013) ve Uşun (2012) tarafından hazırlanan ölçeklerden uyarlanarak hazırlanmış, kapsam geçerliği fen eğitimi ve Türkçe eğitimi alanında iki uzmandan görüşü alınarak sağlanmıştır. İki bölümden oluşan anketin birinci bölümünde öğretmenlere ilişkin kişisel bilgiler, ikinci bölümünde ise kitap seçim ölçütleri yer almıştır. Kitap seçim ölçütleri; "dış yapı", "iç yapı" ve "eğitsel özellikler" olarak üç başlığı kapsamaktadır. Literatürdeki kitap seçimiyle ilgili çalışmalarda en sık değinilen özellikler dikkate alınarak ölçütler bu üç boyutta sınırlandırılmıştır. Anketin kılavuz kitap seçim kriterleri 70 madde içermektedir. Ankette her bir maddeye ilişkin değerlendirmede; 5 "Kesinlikle Katılıyorum", 4 "Katılıyorum", 3 "Kararsızım", 2 "Katılmıyorum", 1 "Kesinlikle Katılmıyorum" şeklinde derecelendirilmiştir. Her bir maddeyi okuyarak sadece bir ifadeyi işaretlemeleri istenmiştir. Anketin güvenilirliği 0.98 olarak hesaplanmıştır.

Veri Analizi

Anket formları örnekleme uygulandıktan sonra SPSS 15.0 istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde betimsel istatistikler frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Ortalamaların gruplar içinde değişimini incelemek için verilerin normal dağılım şartı sağlayıp sağlamadığı kontrol edilmiştir. Kolmogorov-Smirnov testi, histogramlar ve Q-Q plot grafikleri incelenerek normallik şartına karar verilmiştir. Kolmogorov Z=1.416 p=0.036 anlamlı çıkması verilerin normal dağılımı olmadığını göstermektedir. Ortalamaların karşılaştırılması için parametrik olmayan testlerden Mann-Witney U testi ve Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Sonuçlar p=0.05 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

3. Bulgular ve Yorumlar

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine "Fen Bilimleri dersinde kitaplar dışında yararlandığınız kaynaklar var mı?", "Kitap kullanımını etkileyen faktörler nelerdir?", "Kılavuz kitapları kullanım amacınız nedir?", "Kitap seçimine aynı derse giren öğretmenlerle mi karar verirsiniz?" soruları sorulmuştur. Öğretmenlerden alınan cevapların betimsel analizi, frekans ve yüzdeler halinde verilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Öğretmenlerin ders kitabı dışında kaynak kullanımı betimsel analizi

		n	%
Ders kitabı dışında yararlandığınız öğretim araçları	İnternet	26	25.5
	Deney malzemeleri	3	2.9
	Yaprak testler	25	24.5
	Gazete, dergi	4	3.9
	Model, şekil vb.	1	1.0
Kitap kullanımını etkileyen faktörler	Ulaşılabilirlik	3	2.9
	Müfredatı takip etmek/uygunluğu	11	10.8
	Eğitimde birliği sağlamak	7	6.9
	Ücretsiz olması	5	4.9
	Zorunlu tutulması	26	25.5
	Kullanışlı olması	21	20.6

		n	%
Kılavuz kitap kullanımını amacı	Soru çözmek	15	14.7
	Konuyu açıklamak	50	49.0
	Örnekler göstermek	24	23.5
	Değerlendirme yapmak	13	12.7
Kitap seçimine zümre ile karar verme durumu	Evet	69	67
	Hayır	33	32

Öğretmenlerin Fen Bilimleri dersinde; ders kitapları dışında en çok internete başvurduğu (%25.5) bununla beraber deney malzemeleri (%2.9) ile model, şekil vb. kullanımının (%1) en az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin kitap kullanımını etkileyen en güçlü faktör olarak zorunlu tutulması (%25.5) görülürken, kitaba ulaşılabilirlik oranı (2.9) en düşük olarak bulunmuştur. Sınıf öğretmenlerine sorulan “Kitap seçimine aynı derslere giren öğretmenlerle mi karar veriyorsunuz?” sorusuna ise 69 kişi (%67.6) evet, 33 kişi (%32.4) hayır cevabını vermiştir. Yardımcı kaynak kitap kullanım amacını öğretmenler öncelikle konuyu açıklamak (%49.0) olarak belirtmişlerdir. 2. sırada örnekler göstermek (%23.5), 3. sırada değerlendirme yapmak (%65) ve 4. sırada soru çözmek (%24) amacıyla kılavuz kitapları kullandıkları görülmektedir.

Öğretmenlerin kılavuz kitap seçim kriterleri ölçeğine verdikleri cevapların betimsel analizi Ek 1’de sunulmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ankete verdikleri cevaplardan elde edilen bulgulara göre; kitap seçim kriterlerinden ortalaması en yüksek 4.36 ile “Konuyu açıklamak için yeterince araç kullanılması (madde 22)”, ikinci olarak 4.35 ile “Öğrencilerin eğitim düzeyleri yanında yaş ve bilgi düzeylerine uygunluğu (madde 37)” ve üçüncü olarak 4.33 “Bilgilerin konu alanına uygunluğu (madde 50)”, dördüncü olarak 4.31 “Kitapta belirtilen amaçların düşünme, araştırma ve bilimsel becerileri geliştirmeye uygunluğu (madde 47)” yer almıştır. En düşük ortalamalar ise “Kitapların ebatları (madde 2)”, “Kitabın fiyatı (madde 1) ile “Karikatürler içermesi (madde 19)” maddelerinden alınmıştır. Genel olarak maddelerin ortalaması 4.15 bulunmuştur; bu durumda öğretmenlerin “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri söylenebilir.

Öğretmen görüşlerine göre kılavuz kitap seçim kriterleri, ölçeğin alt boyutlarında değerlendirilmiş ve sonuçlar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Kılavuz kitap seçim kriterleri ölçeği alt boyutları betimsel analiz sonuçları

	N	Min	Maks	Toplam	S _{Toplam}	Madde
Dış Yapı	102	3.00	15.00	10.44	2.81	3.48
İç Yapı	102	16.00	80.00	65.86	13.33	4.11
Eğitsel Özellikler	102	51.00	298.00	214.10	44.06	4.19

Ölçeğin, 1-3 arasındaki 3 madde “dış yapıyı” teşkil etmektedir. Ölçeğin “dış yapı” boyutundaki maddelerin ortalaması 3.48’dir. Toplam puanların ortalaması ise 10.44’tür. Ölçeğin 4-11 arası, 16-19 arası ve 66-6 arasından oluşan 16 madde “iç yapı” boyutunu oluşturmaktadır. Ölçeğin “iç yapı” boyutunda toplam puan ortalaması 65.86 ve madde ortalaması 4.11’dir. Ölçeğin 12-15, 20-65 ve 70. maddeleri (51 madde) “eğitsel özellikleri” teşkil etmektedir. Ölçeğin “eğitsel özellikleri” madde ortalaması 4.19 toplam boyut ortalaması 214.10’dır. Buna göre: Kılavuz kitap seçim kriterleri ölçeği (KSKÖ) boyutlarında ortalamanın en yüksek “eğitsel özellikler” boyutu en düşük ise “dış yapı” boyutu olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin cinsiyetine göre kitap seçim kriterleri ölçeği toplam puanlarının değişimi Mann-Witney U testi ile analiz edilmiş sonuçlar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyete göre KSKÖ puanları Mann-Witney U testi sonuçları

	N	Sıra Ort.	U	p
Erkek	63	48.60	1045.5	0.208
Kadın	39	56.19		

Erkek öğretmenlerin sıra ortalaması 48.60, kadın öğretmenlerin sıra ortalaması 56.19 bulunmuştur. Sıra ortalamaları arasında anlamlı fark yoktur (U=1045.5; p>0.05). Kılavuz kitap seçiminde cinsiyetin etkili bir faktör olmadığı söylenebilir.

Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre kitap seçim kriterlerinin değişimini incelemek için Kruskal Wallis H testi uygulanmış sonuçlar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Kıdeme göre KSKÖ puanların karşılaştırılması Kruskal Wallis H testi sonuçları

Deneyim	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p
1-5 yıl	7	33.86	4	7.322	0.12
6-10 yıl	6	65.25			
11-15 yıl	9	52.28			
16-20 yıl	13	66			
20 yıl üzeri	67	49.19			

Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre kılavuz kitap seçme kriterleri ölçeği toplam puanlarında anlamlı fark bulunmamıştır [X^2 (sd=4, n=102)=7.322, p>0.05].

4. Tartışma

Bu araştırmada 2015-2016 eğitim-öğretim yılı Amasya merkez ilkokullarında 3. ve 4. sınıflarını okutan sınıf öğretmenlerinin kullandıkları fen bilimleri kılavuz kitaplarını seçim kriterleri incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulardan yola çıkılarak “Kitaplar dışında yararlandığınız kaynaklar var mı?” sorusuna, öğretmenlerin kitaplar dışında internet ve yaprak testler kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Atıcı, Samancı ve Özel’in (2007) araştırmalarında, öğretmenler ders kitabını yetersiz bulduklarını ve yardımcı kaynaklara yöneldikleri sonucuna ulaşılmıştır. İlgili araştırmada öğretmenlerin “Sadece bu kitaptan yararlanarak LGS’den iyi bir puan alınabilir” ifadesine %97.3’nün katılmadıkları ve “Kitaptaki bilgilerin yeterliliğinden memnunum.” ifadesine de %75’lik bir oranla katılmadıkları belirtilmiştir.

Araştırma bulgularına göre öğretmenler, kılavuz kitaplar dışında internetten de yararlanmaktadırlar. Aydın ve Kılıç (2009)’ın çalışmalarına göre, öğretmenler programı uygulamakta ve programı zamanında yetiştirmede sorun yaşamakta, kendilerini geliştirmek için daha çok meslektaşlarla konuşmakta ve internetten yararlanmaktadırlar. Ülper ve Çeliktürk (2013)’ün çalışmalarında da öğretmen adaylarının %80’inin okuma güdüsünün yüksek olduğu, bunların genellikle bilgi edinmek için okuduğu, kitap seçerken kendi seçiminin yanında arkadaş ve öğretmenlerinden de yararlandığı, okuma materyaline ulaşmada internetten çok sık yararlandığı ifade etmişlerdir.

Öğretmenler kitap seçimine diğer öğretmenlerle birlikte karar vermektedir. Araştırma bulgularına göre öğretmenler; kılavuz kitap kullanım amaçlarını sıralarken, ilk sırada konu açıklamak, örnekler göstermek, değerlendirme yapmak ve soru çözmeyi göstermiştir. Işık (2008)’in çalışmasında ise ders kitabını kullanma amaçlarının öncelikli olarak %36.55 oranında “ödev verme”, ikinci sırada %30.10 oranında “derse hazırlık çalışmaları” olduğu belirtilmiştir.

Kılavuz kitap seçiminde öğretmenlerin dikkate aldıkları ölçütler içerisinde eğitsel özelliklerden birisi olan, “Konuyu açıklamak için yeterince araç kullanılması” ve “Öğrencilerin eğitim düzeyleri yanında yaş ve bilgi düzeylerine uygunluğu” maddelerinin en öncelikli kriterler olduğu, ayrıca kitap seçiminde fiziki özelliklerin belirleyici kriter olmadığı görülmüştür. Bu durum, öğretmenlerin, kitap seçerken özellikle kitapların boyutlarına, sayfa düzenine ve kitapta yer alan resimlere yeterince dikkat etmedikleri sonucunu göstermektedir. Okuyan (2009)’ın yaptığı araştırmada da öğretmenlerin okuma saatlerinde kullandıkları çocuk edebiyatı ürünlerini seçme ölçütlerinde özellikle iç yapı ve eğitsel özelliklere daha çok önem verdikleri bulunmuştur.

Araştırmada öğretmenler, kitapta kullanılan görsel unsurların öğrenci seviyesine uygun, ilgi çekici ve dikkatin konuya verilmesini sağlamada etkili olduğunu düşünmektedirler. Bu sonuç, Yılmaz (2010)’ın, araştırmada, öğrencilerin ilgisini çekmek için kullanılan karikatür, bulmaca vs. metnin içeriğiyle uyumluluğu bağlamında benzerlik göstermektedir.

Araştırmada genel olarak öğretmenlerin kitap seçim kriterleri ölçeği ortalama puanının 4’ün üstünde olması, öğretmenlerin “katılıyorum” düzeyinde görüşe sahip olduklarını göstermektedir. Karadağ, Dülgeroğlu ve Ünsal (2013)’in yaptıkları araştırmada öğretmenlerin, 9. sınıf fizik ders kitabına görsel tasarım, içerik, dil ve anlatım, ölçme ve değerlendirme yönünden beş üzerinden ortalama 3.02 puan verdiklerini belirtmişlerdir. Bu sonuç, fizik kitabının öğretmenlerinin beklentisini karşılar nitelikte olmadığını göstererek mevcut araştırma sonucundan farklılık göstermektedir. Bakar, Keleş ve Koçakoğlu (2009)’nun Fen ve Teknoloji Dersi Öğretim Programı’na göre hazırlanan kitap setlerinin değerlendirilmesi amacıyla yaptıkları araştırmalarında da, kitapların içerik, görsel tasarım, ölçme ve değerlendirme ile anlatım yönünden uygun olduğunu belirtilmektedir.

Araştırma bulgularına göre kılavuz kitap seçiminde cinsiyetin ve kıdemin etkili bir faktör olmadığı görülmektedir. Ercan ve Bilen (2012)’in araştırmada ders kitabının hazırlık çalışmalarının niteliği ve konuların işlenişine ilişkin

toplam puanları, ölçme değerlendirmeye ilişkin toplam puanları, etkinliklere ve yardımcı unsurlara yönelik toplam puanları, kitabın yapısına ilişkin toplam puanlarında cinsiyet bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığını belirtmişlerdir.

5. Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucuna göre; öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun üniversite sonrasında herhangi bir eğitim almadıkları, kitap dışında en fazla internet ve yaprak testlerden yararlandıkları, yardımcı kitap seçiminde çoğunlukla zümre öğretmenlerle birlikte karar verdikleri, dersin işlenişinde, ders kitaplarının tercih edildiği ve bu durumda “zorunlu olması” ve “kullanışlı olmasının” etkili olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada ayrıca öğretmenlerin kılavuz kitapları, daha çok konuyu açıklamak ve örnekler göstermek maksadıyla tercih ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin kitap seçim kriterlerinden konuyu açıklamada yeterince araç kullanılması, öğrenci düzeyine uygunluk, bilimsel uygunluk gibi kriterleri daha fazla önemsedikleri; kitap seçiminde biçimden çok eğitsel içerikle ilgili oldukları bulunmuştur. Genel olarak kitap seçim kriterleri ölçeğinden 4 ortalama üstünde olması öğretmenlerin “katılıyorum” düzeyinde olumlu görüş bildirdikleri anlaşılmıştır.

Araştırma sonuçlarından yola çıkılarak şu önerilerde bulunulabilir: Fen bilimlerine yönelik hazırlanacak olan kılavuz kitaplarda, öğrenci düzeyine uygunluk, bilimsellik ve yeterlilik gibi kriterler istenilir nitelikte dikkate alınmalıdır. Ayrıca öğretmenlere yararlanacakları kılavuz kitabı seçme olanağı sunulmalı ve kitap seçimi ile ilgili ölçütler hakkında bilgilendirilmelidirler. Öğretmenlerin ders kitabı dışında piyasadan edinebilecekleri yardımcı kitapların kontrolü MEB tarafından yapılarak programa uygun olanların kullanımları önerilmelidir. Fen Bilimleri kılavuz kitaplar dışındaki kılavuz kitaplar için de benzer çalışmalar yapılabilir.

6. Kaynakça

- Atıcı, T., Samancı, N. K. & Özel, Ç. A. (2007). İlköğretim fen bilgisi ders kitaplarının biyoloji konuları yönünden eleştirel olarak incelenmesi ve öğretmen görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 115-131.
- Aybek, B., Çetin, A. & Başarır, F. (2014). Fen ve teknoloji ders kitabının eleştirel düşünme standartları doğrultusunda analiz edilmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3 (1), 313-325.
- Aydın, O. & Kılıç, Z. (2009). Yeni ilköğretim programı ile ilgili öğretmen görüşleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 30, 47-63.
- Bakar, E., Keleş, Ö. & Koçakoğlu, M. (2009). Öğretmenlerin MEB 6. sınıf fen ve teknoloji dersi kitap setleriyle ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 41-50.
- Budak, İ. & Budak, A. (2014). Nicel, nitel ve karma araştırmalara örnekleme. (Edt. B. Demir) Eğitim araştırmaları nicel nitel ve karma yaklaşımlar, Eğiten Kitap, Ankara.
- Bülbül, M. Ş., Peşman, H. & Ünal, C. (2013). *Tüm yönleriyle fizik ders kitapları*. Pegem Akademi.
- Ceyhan, E. & Yiğit, B. (2004). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Anı Yayıncılık
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education*. London: Routhledge.
- Coşkun, İ. K. & Kuglin, J. (Eds.) (1996). *Türkiye ve almanya'da ilköğretim ders kitapları*. Ankara: Bizim Büro Basımevi. 77-85.
- Demirel, Ö. & Kıroğlu, K. (2005). *Konu alanı ders kitabı incelemesi*. Ankara: Öğreti Yayınları.
- Duruhan, K. & Şan, İ. (2013). Öğretmen adaylarının ÖTMG dersinde proje hazırlama sürecine ilişkin görüşlerinin incelenmesi: İnönü üniversitesi örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(7), 379-399.
- Ercan, O. & Bilen, K. (2012). Kimya dersi 9. ve 10. Sınıf ders kitaplarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi, *Milli Eğitim Dergisi*, 196, 168-186.
- Eşgi, N. (2005). İlköğretim 5. sınıf bilgisayar ders kitaplarının görsel tasarım ilkelerine göre değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 165, 34-36.
- Işık, C. (2008). İlköğretim ikinci kademesinde matematik öğretmenlerinin matematik ders kitabı kullanımını etkileyen etmenler ve beklentileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 163-176.
- Karadağ, M., Dülgeroğlu, İ. & Ünsal, Y. (2013). Ortaöğretim 9. sınıf fizik ders kitabının öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi, *GEFAD / GÜJGEF*, 33(3), 549-568.
- Kılıç, A. (2009). İlköğretim birinci kademe derslerinde öğretmen kılavuzuna duyulan ihtiyaç ve içeriği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 295-309.
- Köseoğlu, F., Atasoy, B., Kavak, N., Akkuş, H., Budak, E., Tümay, H. & Taşdelen, U. (2003). *Yapılandırmacı öğrenme ortamı için bir fen ders kitabı nasıl olmalı?* (1. baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

- Morgil, F. İ. & Yılmaz, A. (1999). Lise kimya-II ders kitaplarının öğretmen ve öğrenci görüşleri açısından değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(1), 26-41.
- Okuyan, H. Y. (2009). Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin okuma saatlerinde kullanılan çocuk edebiyatı ürünlerini seçme ölçütleri. *M. Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 135-159.
- Şahin, T. Y. ve Yıldırım, S. (1999). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Anı Yayınları.
- Turan, İ. ve Karabacak, N. (2008). Sosyal bilgiler öğretmen kılavuz kitaplarının öğretimdeki yansımaları. *Milli Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 177, 138-151.
- Uşun, S. (2012). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Nobel Yayıncılık.
- Ülper, H. & Çeliktürk, Z. (2013). Öğretmen adaylarının okuma motivasyonlarının değerlendirilmesi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6, 185-195.
- Ünsal, Y. & Güneş, B. (2003). Bir kitap inceleme çalışması örneği olarak meb ilköğretim 6. sınıf fen bilgisi ders kitabına fizik konuları yönünden eleştirel bir bakış. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(3), 115-130.
- Yalın, H. İ. (2002). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel yayınları.
- Yaşar, O. (2004). İlköğretim sosyal bilgiler derslerinde görsel materyal kullanımı ile coğrafya konularının eğitimi ve öğretimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 163, 104-119.
- Yılmaz, M. F. (2010). *İlköğretim dördüncü sınıftan ve teknoloji ders kitabının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı.

Ek 1. Öğretmenlerin kılavuz kitap seçiminde dikkate aldıkları özelliklerin analizi (n-%)

Kılavuz kitap seçimimi .....etkiler.	Kesinlikle Katılıyor	Katılıyor	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	$\bar{X}$	S
1 Kitabın fiyatı	35-(34.3)	27-(26.5)	20-(19.6)	13-(12.7)	7-(6.9)	3.69	1.25
2 Ebatları	22-(21.6)	25-(24.5)	26-(25.5)	16-(15.7)	13(12.7)	3.26	1.31
3 Cilt kalitesi	23-(22.5)	34-(33.3)	25-(24.5)	11-(10.8)	8-(7.8)	3.49	1.23
4 Renkli olması	39-(38.2)	30-(29.4)	24-(23.5)	5-(4.9)	4-(3.9)	3.93	1.08
5 Şekillerin düzgün olması	49-(48.0)	32-(31.4)	12-(11.8)	6-(5.9)	3-(2.9)	4,16	1.04
6 Tabloların uygun olması	48-(47.1)	29-(28.4)	15-(14.7)	4-(3.9)	6-(5.9)	4.07	1.14
7 Bilimsel dil kullanımı	37-(36.3)	34-(33.3)	22-(21.6)	4-(3.9)	5-(4.9)	3.92	1.08
8 Güncel bilgiler içermesi	52-(51.0)	32-(31.4)	11-(10.8)	4-(3.9)	3-(2.9)	4.24	0.99
9 Örneklerin iyi olması	61-(59.8)	20-(19.6)	10-(9.8)	7-(6.9)	4-(3.9)	4.25	1.13
10 Kaynakların yeterliliği	60-(58.8)	24-(23.5)	6-(5.9)	7-(6.9)	5-(4.9)	4.25	1.14
11 Noktalama işaretleri doğru kullanılması	58-(56.9)	21-(20.6)	12-(11.8)	6-(5.9)	5-(4.9)	4.19	1.15
12 Yazı boyutunun öğrenci seviyesine uygunluğu	58-(56.9)	22-(21.6)	12-(11.8)	5-(4.9)	5-(4.9)	4.21	1.13
13 Cümle uzunluklarının sınıf seviyesine uygunluğu	52-(51.0)	21-(20.6)	16-(15.7)	10-(9.8)	3-(2.9)	4.07	1.15
14 Sözcükler arası boşlukların dengeli olması	52-(51.0)	23-(22.5)	19-(18.6)	5-(4.9)	3-(2.9)	4.14	1.07
15 Zorunlu olmadıkça yabancı kelimeler kullanılmaması	45-(44,1)	30-(29,4)	16-(15,7)	7-(6,9)	4-(3,9)	4,03	1,11
16 Fotoğraflar ilgi çekici olması	53-(52.0)	28-(27.5)	13-(12.7)	4-(3.9)	4-(3.9)	4.2	1.06
17 Renklerin canlı olması	56-(54.9)	21-(20.6)	14-(13.7)	8-(7.8)	3-(2.9)	4.17	1.11
18 Resimli olması	55-(53.9)	20-(19.6)	19-(18.6)	4-(3.9)	4-(3.9)	4.16	1.1
19 Karikatürler içermesi	37-(36.3)	24-(23.5)	18-(17,6)	18-(17,6)	5-(4,9)	3,69	1,26
20 Görsellerin amacına uygun kullanımı	54-(52.9)	27-(26.5)	11-(10.8)	6-(5.9)	4-(3.9)	4.19	1.09
21 Görsellerin buldukları konu veya bölümün içeriğine uygunluğu	59-(57.8)	26-(25.5)	10-(9.8)	4-(3.9)	3-(2.9)	4.31	1.0
22 Konuyu açıklamak için yeterince araç kullanılması	59-(57.8)	26-(25.5)	13-(12.7)	3-(2.9)	1-(1.0)	4.36	0.88
23 Görsellerin öğrencilerin gelişim özelliklerine göre düzenlenmesi	54-(52.9)	28-(27.5)	13-(12.7)	3-(2.9)	4-(3.9)	4.24	1.07
24 Görsellerin altındaki açıklamaların konuya uygunluğu	54-(52.9)	28-(27.5)	13-(12.7)	3-(2.9)	4-(3.9)	4.23	1.04
25 Görsellerin kavram yanılığine yol açmaması	54-(52.9)	28-(27.5)	11-(10.8)	5-(4.9)	4-(3.9)	4.21	1.07
26 Şekil, grafik ve şemalar açık ve net olarak anlaşılması	55-(53.9)	29-(28.4)	11-(10.8)	3-(2.9)	4-(3.9)	4.25	1.03
27 Öğrencinin kitap içinde günlük yaşantıdan örnekler bulabilmesi	53-(52.0)	20-(19.6)	16-(15.7)	11-(10.8)	2-(2.0)	4.09	1.13
28 Gereksiz ve fazla ayrıntı içermemesi	51-(50.0)	21-(20.6)	24-(23.5)	3-(2.9)	3-(2.9)	4.12	1.05

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	$\bar{X}$	s
Kılavuz kitap seçimimi .....etkiler.							
29 Öğretim programındaki amaç kazanımlara uygunluğu	61-(59.8)	18-(17.6)	12-(11.8)	8-(7.8)	3-(2.9)	4.24	1.11
30 Öğrencilerin gelişim özelliklerine uygunluğu	60-(58.8)	21-(20.6)	12-(11.8)	3-(2.9)	6-(5.9)	4.24	1.14
31 Pedagojik ilkelere uygunluğu	52-(51.0)	2(24.5)	12- (11.8)	6-(5.9)	7- (6.9)	4.07	1.22
32 Soru sayısının fazlalığı	43-(42.2)	2-(23.5)	28-(27.5)	3-(2.9)	4-(3.9)	3.97	1.08
33 Bilişsel alanın farklı düzeylerinden soru türü içermesi	47-(46.1)	28-(27.5)	14-(13.7)	7-(6.9)	6-(5.9)	4.01	1.19
34 Konuların, Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri ile kitabın hitap ettiği öğrencinin öğrenim gördüğü kurumun amaçlarına uygunluğu	57-(55.9)	24-(23.5)	12-(11.8)	6-(5.9)	3- (2.9)	4.24	1.06
35 Bilimsel hata bulunmaması	61-(59.8)	18- (17.6)	16-(15.7)	5- (4.9)	2-(2.0)	4.28	1.02
36 Kişi ve kuruluşları yıpratıcı özellikte olmayıp siyasi propaganda amacı taşıyamaması	66- (64.7)	19-(18.6)	8-(7.8)	4- (3.9)	5-(4.9)	4.34	1.1
37 Öğrencilerin eğitim düzeyleri yanında yaş ve bilgi düzeylerine uygundur.	62- (60.8)	27-(26.5)	5-(4.9)	4-(3.9)	4-(3.9)	4.36	1.02
38 Öğrenci merkezli öğretime uygunluğu	58- (56.9)	21-(20.6)	14-(13.7)	6- (5.9)	3- (2.9)	4.23	1.08
39 Metinlerin anlam bakımından tutarlılığı	61-(59.8)	19- (18.6)	17-(16.7)	3-(2.9)	2-(2.0)	4.31	0.98
40 Metinlerde güncellik ilkesinin dikkate alınması	57-(55.9)	22- (21.6)	13- (12.7)	8- (7.8)	2-(2.0)	4.22	1.06
41 Metinlerde hayatilik ilkesinin dikkate alınması	51-(50.0)	25-(24.5)	16-(15.7)	2-(2.0)	7- (6.9)	4.11	1.16
42 Konulara ilişkin kavramların doğru olarak kullanılması	59- (57.8)	20-(19.6)	15-(14.7)	4- (3.9)	4-(3.9)	4.24	1.09
43 Metinlerde öğrenciye görelilik ilkesinin dikkate alınması	60- (58.8)	21-(20.6)	12- (11.8)	6-(5.9)	3-(2.9)	4.26	1.07
44 Metinlerde somuttan soyuta ilkesinin dikkate alınması	55-(53.9)	31-(30.4)	7-(6.9)	5-(4.9)	4-(3.9)	4.25	1.05
45 Metinlerde yakından uzağa, basitten karmaşığa ilkelerinin dikkate alınması	58-(56.9)	28-(27.5)	7-(6.9)	4-(3.9)	4-(3.9)	4.26	1.11
46 Metinlerde bilinenenden bilinmeyene ilkesinin dikkate alınması	57-(55.9)	25-(24.5)	12- (11.8)	7-(6.9)	1-(1.0)	4.27	0.98
47 Kitapta belirtilen amaçların düşünme, araştırma ve bilimsel becerileri geliştirmeye uygunluğu	56-(54.9)	30-(29.4)	12-(11.8)	2-(2.0)	2-(2.0)	4.33	0.9
48 Metinlerde öğrenciler arasında bireysel farklılıklar göz önünde tutulması	50-(49.0)	32- (31.4)	13-(12.7)	6-(5.9)	1-(1.0)	4.22	0.95
49 Kullanılan bilgilerin geçerliliği	56-(54.9)	28- (27.5)	11-(10.8)	3-(2.9)	4- (3.9)	4.26	1.03
50 Bilgilerin konu alanına uygunluğu	59-(57.8)	27-(26.5)	11-(10.8)	3- (2.9)	2- (2.0)	4.35	0.93
51 Önceki bilgilerle çelişkiden kaçınılması	59-(57.8)	21-(20.6)	14-(13.7)	3-(2.9)	4-(3.9)	4.23	1.14
52 Kişisel görüşlerden kaçınılması	55-(53.9)	23- (22.5)	15-(14.7)	7- (6.9)	2- (2.0)	4.2	1.05
53 Gereken yerlerde bilimsel bilgilerin tarihçesi veya bilim adamları hakkında kısa bilgilere yer verilmesi	49-(39.2)	34-(33.3)	16-(15.7)	6-(5.9)	6-(5.9)	3.94	1.15
54 Öğretmenin özelliklerine göre düzenlenmesi	32-(31.4)	28-(27.5)	27-(26.5)	12-(11.8)	3-(2.9)	3.73	1.11
55 Kitaptaki bilgilerin öğrenme kuramlarına uygun olarak örgütlenmesi	48-(47.1)	31-(30.4)	13-(12.7)	7-(6.9)	3-(2.9)	4.12	1.06
56 Konuların sosyal, ekonomik ve kültürel bütünlük içinde, öğrencinin günlük yaşantısında yararlanacağı şekilde sunulması	55-(53.9)	23-(22.5)	17-(16.7)	4-(3.9)	3-(2.9)	4.21	1.04
57 Konuların öğrenciyi daha çok öğrenmeye, araştırmaya, incelemeye başka kaynaklara başvurmaya teşvik edecek şekilde yapılandırılmış olması	55-(53.9)	21-(20.6)	20-(19.6)	5-(4.9)	1- (1.0)	4.22	0.99
58 Konular öğrencileri düşünmeye, kıyaslamaya, yorum yapmaya, eleştirmeye ve sunulan bilgilerden sonuç çıkarmaya yöneltecek şekilde düzenlenmesi	60- (58.8)	23- (22.5)	14-(13.7)	3- (2.9)	2- (2.0)	4.33	0.95
59 İşlenen konuların aynı sınıf veya dönemde okutulan diğer derslerle ilişkisinin göz önünde bulundurulması	52-(51.0)	30- (29.4)	13- (12.7)	4- (3.9)	3-(2.9)	4.22	1.01
60 Ünite sonlarında özetlere yer verilmesi	35-(34.3)	26- (25.5)	29- (28.4)	11-(10.8)	1- (1.0)	3.81	1.06
61 Kavram haritası, çalışma yaprağı ve konuları özetleyen tablolara yer verilmesi	52- (52.9)	25-(24.5)	15- (14.7)	6-(5.9)	2-(2.0)	4.21	1.02
62 Değerlendirme sorularının, öğrencilere kazandırılması amaçlanan bilgi, beceri, tutum ve iş alışkanlıklarının tamamını kapsayacak şekilde işlenmesi	55- (53.9)	25- (24.5)	12- (11.8)	7- (6.9)	3-(2.9)	4.2	1.08
63 Soruların, öğrencinin kendi kendini değerlendirmesine imkan sağlaması	58-(56.9)	15-(14.7)	23-(22.5)	3-(2.9)	3-(2.9)	4.2	1.07
64 Soru tiplerine göre cevap anahtarları verilmesi	53-(52.0)	24-(23.5)	16-(15.7)	7-(6.9)	2-(2.0)	4.17	1.05
65 Öğretim hizmetinin niteliğini artırıcı şekilde ipuçları verilmesi	50-(49.0)	27-(26.5)	18-(17.6)	4-(3.9)	3-(2.9)	4.15	1.03

	Kesinlikle Katılıyor	Katılıyor	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	$\bar{X}$	s
Kılavuz kitap seçimimi .....etkiler.							
66 Türkçe yazım kurallarına uyulması	56-(54.9)	27-(26.5)	9-(8.8)	6-(5.9)	4-(3.9)	4.23	1.08
67 Bilgiler arasında ilişkinin kurulması	54-(52.9)	25-(24.5)	17-(16.7)	3-(2.9)	3-(2.9)	4.22	1.02
68 Gereksiz kelimeler kullanılmadan yalın, yanlış anlaşılmaya meydan vermeyecek açıklık anlatım olması	56-(54.9)	24-(23.5)	16-(15.7)	3-(2.9)	3-(2.9)	4.25	1.01
69 Aynen yazılması gereken yabancı kelimeler ve özel isimlerin orijinal şekliyle yazılması ve bunların Türkçe okunuşlarının parantez içerisinde gösterilmesi	48- (47.1)	20-(19.6)	23- (22.5)	6-(5.9)	5-(4.9)	3.98	1.17
70 Öğretim stratejisi, yöntem ve tekniklerine uygun olarak düzenlenmesi	57-(55.9)	23-(22.5)	13-(12.7)	4-(3.9)	5-(4.9)	4.21	1.12